

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 12 februari 1915 kl. 4 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning av väckt motion om
ändring i gällande bestämmelser angående fyllnadsval till
ledamöter i drätselkammare.*

Närvarande: herrar Edén, Bellinder, K. J. Ekman, Mannheimer, von Geijer, Olof Olsson, von Bahr, von Zweighergk, greve Alexander Hamilton, Hallberg*, Gullberg, Larsson i Västerås, Räf*, Waldén, Beckman, Ericsson i Vallsta, Hallén, Jönsson i Slåtåker*, Sterne och Andersson i Höckerum.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

I en inom första kammaren väckt, till konstitutionsutskottet hänvisad motion, nr 27, har herr *Rosén* hemställt, »att riksdagen måtte för sin del besluta sådan förändring av kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad, att där vid val till drätselkammare proportionellt valsätt tillämpats, fyllnadsval skall äga rum genom ny sammanräkning enligt samma grunder, som för fyllnadsval till stadsfullmäktige äro gällande.»

Rörande de skäl, som motionären anført till stöd för sin hemställan, hänvisas till motionen.

Såsom motionären påpekar, föreskriver § 56 i kommunalförordningen för stad, att i stad, varest stadsfullmäktige finnas, val av ledamöter i drätselkammare skall, där två eller flera personer skola utses, ske pro-

*Utskottets
yttrande.*

portionellt, därest sådant äskas av visst antal väljande. Däremot finnes, anför motionären vidare, ingen föreskrift rörande fyllnadsväl, vilket medför, att dylikt väl skall förrättas genom majoritetsväl. Då detta ej kan anses riktigt, föreslår motionären, att stadgande måtte givas därom, att vid uppkommen ledighet i drätselkammare efterträdare utses enligt samma grunder som dem, vilka gälla för fyllnadsväl till stadsfullmäktige.

Utskottet anser i likhet med motionären det vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att, då ledamot av drätselkammare, som utsetts med proportionellt valsätt, avgår från sin befattning, han efterträdes av person av samma meningsriktning. Emellertid lärer detta önskemål kunna vinnas redan med gällande bestämmelser, allenast det sörjes för att suppleanter till drätselkammare varda utsedda. Det torde nämligen vara självfallet, att, därest sådana finnas, vederbörande suppleant skall i händelse av ordinarie ledamots avgång inträda på den lediga platsen. Visserligen gives ingen föreskrift om suppleanter till drätselkammare i kommunalförordningen för stad, då denna i förevarande liksom i andra hänseenden överlämnar de närmare bestämmelserna om drätselkammarens sammansättning och verksamhet åt de särskilda reglementen för densamma, som för de olika städerna skola av Konungens befallningshavande fastställas. Emellertid har utskottet sig bekant, att bestämmelser om utseende även av suppleanter till drätselkammare i många städer hava givits i dylika reglementen. Att, där så är fallet, jämväl ifrågakarande suppleantväl på samma sätt som väl av ordinarie ledamöter skall förrättas proportionellt, måste anses följa av § 56 i kommunalförordningen för stad, jämförd med § 6 i stadgan om proportionellt valsätt vid vissa väl inom landsting och stadsfullmäktige. I vilken ordning suppleant skall inträda i stället för ordinarie ledamot bestämmes enligt reglerna i § 7 av nämnda stadga.

Av det anförda torde framgå, att, om någon brist i hithörande stadganden förefinnes, denna närmast är att söka i det förhållandet, att över huvud taget lagbestämmelser om suppleanter till drätselkammare saknas, vilket kan medföra, ej blott att suppleanter alls icke utses utan ock att de utses till för ringa antal eller för tid, som ej svarar emot de ordinarie ledamöternas funktionstid. Om därför någon åtgärd till tryggnad av det mål, motionen avsett att vinna, skulle vidtagas, synes densamma i första hand böra gå ut på ett lagfästande av suppleantinstitutionen till drätselkammare och eventuellt en närmare reglering därav i vederbörande kommunalförfattning. Det kan erinras, att för-

ordningen om kommunalstyrelse på landet innehåller bestämmelser av motsvarande art, nämligen angående suppleanter till kommunalnämnd.

Däremot finner utskottet icke skäl upptaga motionärens tanke att för fyllande av uppkommen ledighet i drätselkammare anordna ny sammanräkning av det förefintliga röstsedelsmaterialet i enlighet med de regler, som för utseende av efterträdare inom stadsfullmäktige äro föreskrivna. En dylik utväg skulle vara så mycket mindre lämplig, som därigenom skulle tillskapas dubbla former för ersättareval till ifrågavarande delegation, nämligen dels för val av efterträdare, dels för val av suppleanter.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att herr Roséns ifrågavarande motion ej måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 februari 1915.

På utskottets vägnar:

NILS EDÉN.

Reservation

av herr *K. J. Ekman*, som anförde:

»Inom utskottet har jag yrkat, att näst sista stycket i motiveringen från och med orden »Av det anförda» till och med orden »vederbörande kommunalförfattning» måtte utgå. I den av herr Rosén väckta motionen har föreslagits allenast, att i vissa fall *fyllnadval för utseende av ny ledamot* i drätselkammare skall äga rum genom ny röstsammanräkning. Utskottet åter har i det av mig anmärkta stycket av motiveringen upptagit en helt annan fråga, nämligen om införande i vederbörande kommunalförfattning av ett stadgande om val av *suppleanter* i drätselkammare. Utskottets yttrande härutinnan faller sålunda helt och hållet utanför motionens ram. Men därtill kommer, att det enligt min mening måste anses i hög grad olämpligt, att utskottet utan närmare utredning, på

sätt som här skett, i förväg giver vederbörande motionär råd och anvisningar hur han vid förnyat framförande av förslag i hithörande ämnen bör ställa sitt yrkande. Ett närmare inträngande i frågan kan nämligen giva vid handen, att utskottets anvisning varit mindre välbetänkt. Exempel på sådana förhastade råd torde icke saknas från de senare årens riksdagsförhandlingar. I sådant hänseende kan erinras, hurusom 1912 års konstitutionsutskott vid behandling av en utav herrar Kjellén m. fl. väckt motion om ändring av §§ 56 och 58 riksdagsordningen, jämte det motionen avstyrktes tillät sig att giva en sådan anvisning, varom förut nämnts, genom följande uttalande: »Möjligen skulle man däremot kunna tänka sig, att såsom garanti mot en förhastad remissvägran för beslut därom en viss kvalificerad majoritet skulle erfordras.» Motionärerna följde anvisningen. Men när det i enlighet härmed uppgjorda förslaget följande år förekom till behandling, fann sig utskottet likväl böra avstyrka förslaget såsom ineffektivt, ehuru utskottet erkände, att den föreslagna kvalificerade majoriteten gick »ganska långt för att trygga minoritetens rätt». Detta exempel är synnerligen belysande för den nya praxis, som synes vara på väg att utbildas, och giver ett ytterligare stöd för mitt ovannämnda inom utskottet framställda yrkande.»